

Pregled delovanja strokovnih društev in združenj prevajalcev, tolmačev in lektorjev

Predstavniki poklicev na področju jezikovnega posredovanja delujejo v gospodarskem smislu pretežno kot samostojni podjetniki, samozaposleni na področju kulture, imajo manjša podjetja, delajo po avtorskih ali podjemnih pogodbah, zato imajo strokovno-poklicna združenja in društva pomembno vlogo: omogočajo strokovno podporo, zlasti na začetku samostojne poklicne poti, povečujejo možnosti za mreženje in izmenjavo primerov dobre prakse, skrbijo za prepoznavnost poklica in zastopanje poklicnih interesov v javnosti, zavzemajo se za razvoj poklica in rešujejo težave in vprašanja, ki se porajajo na širšem poklicno-strokovnem področju.

Trenutno je v Sloveniji dejavnih sedem tovrstnih organizacij:

- Društvo slovenskih književnih prevajalcev (DSKP, ustanovljeno l. 1953),
- Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije (DZTPS, ustanovljeno l. 1960),
- Združenje konferenčnih tolmačev Slovenije (ZKTS, ustanovljeno l. 1972),
- Lektorsko društvo Slovenije (LdS, ustanovljeno l. 1996),
- Društvo slovenskih filmskih in televizijskih prevajalcev (DSFTP, ustanovljeno l. 2011),
- Združenje stalnih sodnih tolmačev in pravnih prevajalcev Slovenije (Združenje SCIT, ustanovljeno l. 2012) in
- Društvo prevajalcev in tolmačev Slovenije (DPTS, ustanovljeno l. 2014).

Nekatera društva imajo zelo dolgo tradicijo, druga so se v odziv na spremenjene okoliščine začela ustanavljati pozneje. Članstvo v njih se deloma prekriva, saj posamezniki v teh poklicih pogosto opravljajo več dejavnosti jezikovnega posredovanja. Le redkokateri je samo književni prevajalec, strokovni prevajalec, podnaslovni prevajalec, lektor, sodni ali konferenčni tolmač. Nasprotno, večina opravlja več povezanih dejavnosti in mnogi so tako člani več društev oz. združenj.

Večina društev za včlanitev zahteva izpolnjevanje določenih zahtev, največkrat v kombinaciji zahtevane ravni izobrazbe in strokovnih referenc oz. delovnih izkušenj, od članov pa pričakujejo delovanje v skladu z akti zadevnega društva. Kadar kandidati za članstvo (še) nimajo dovolj zahtevanih izkušenj, lahko v primeru DZTPS opravijo testni prevod ali v primeru ZKTS izpit iz tolmačenja jezikov v jezikovni kombinaciji. Za včlanitev v DSKP je moral kandidat objaviti najmanj dva književna prevoda oz. ustrezno količino prevedenih besedil s področja leposlovja in humanistike ali prevodoslovnih člankov. Redni član DSFTP lahko postane prevajalec avdiovizualnih vsebin, če se izkaže s kakovostnimi objavami, ali prevajalski teoretik, zgodovinar, kritik ali bibliograf z ustreznimi objavami. V Združenju SCIT je pogoj za članstvo imenovanje v naziv sodnega tolmača na območju Republike Slovenije oz. pisno mnenje naročnika, npr. sodišča, kadar gre za pravnega prevajalca. V LdS članstvo za zdaj ni pogojeno.

Nekatera društva poleg možnosti rednega članstva predvidevajo še druge kategorije članov (ZKTS npr. mlade, pridružene in podporne člane, o podobnem sistemu razmišljajo v LdS, v Združenju SCIT podeljujejo status pridruženega člana tujcem, ki niso stalni sodni tolmači v Republiki Sloveniji).

Osrednje naloge društev in združenj bi lahko povzeli v naslednjih sklopih:

- zavzemanje za status in standarde jezikovnih posrednikov,
- skrb za stalno strokovno izobraževanje,
- skrb za nadaljnji razvoj stroke,
- obveščanje članov in javnosti ter vzpostavljanje stikov med njimi,
- razvijanje in širjenje primerov dobre prakse.

Zavzemanje za status in standarde jezikovnih posrednikov

Prevajalci, tolmači in lektorji se v Sloveniji že vrsto let soočajo s problematiko neurejenih razmer, v katerih opravljajo svojo dejavnost. Urejen status imajo le sodni tolmači pri Ministrstvu za pravosodje, delno urejenega

pa književni prevajalci pri Ministrstvu za kulturo. Izvzemši sodne tolmače nobeden od teh poklicev ni reguliran, za opravljanje dejavnosti niso predpisani niti minimalni pogoji. Posledica tega je velika stihija na trgu, kjer poklic opravljajo številni brez ustrezne izobrazbe in izkušenj, kar pogosto vodi v slabšo kakovost dela, krnjenje ugleda vseh jezikovnih posrednikov in s tem slabšanje njihovega socialnega položaja. Zato je prizadevanje za ureditev razmer in statusa poglavitno področje delovanja društev in združenj.

Tako so v DZTPS leta 2014 oblikovali komisijo za ureditev statusa prevajalcev in istega leta sprožili pobudo za vzpostavitev registra svobodnih poklicev. Leta 2017 so poslali pobudo fakultetam oz. univerzam, ki izobražujejo prevajalce, in jih pozvali, naj Vladi RS podajo zahtevo za regulacijo prevajalskega poklica oz. ureditev statusa prevajalcev.⁴ V ta namen je bila leta 2018 oblikovana skupina za ureditev statusa prevajalcev, lektorjev in tolmačev, v katero so bila povabljeni vsa omenjena društva in združenja. Cilj te skupne poklicne skupine je usmeriti prizadevanje v ureditev statusa svobodnega prevajalca, lektorja in tolmača, pri tem pa izhajati tudi iz pričujoče bele knjige.

Poleg celovitega zavzemanja za status strokovna društva in združenja spremljajo in se odzivajo na zakonske podlage in predpise, ki zadevajo področje delovanja jezikovnih posrednikov in samozaposlenih v kulturi. Oblikujejo stališča in mnenja k posameznim pravnim predpisom, javnim razpisom in se odzivajo na nestrokovno prakso in aktualne dogodke. Kadar jim je omogočeno, sodelujejo v organih, ki pripravljajo zakone in predpise (npr. o varstvu moralnih in materialnih, avtorskih in socialnih pravic in dolžnosti). V zadnjem obdobju je bilo aktualno predvsem:

- sodelovanje z Ministrstvom za javno upravo pri oblikovanju smernic za javno naročanje prevajalskih, lektorskih in tolmaških storitev. Te dejavnosti so se začele spomladi 2018, pri njih pa sodelujejo predstavniki več društev (DZTPS, DPTS, LdS, ZKTS). Rezultat pogajanj je prva verzija smernic, ki jih je pripravil Direktorat za javno naročanje MJU, v prizadevanjih za izboljšanje možnosti nastopanja samostojnih prevajalcev, lektorjev in tolmačev na javnih razpisih se pogajanja nadaljujejo;
- predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodiščih, v delu, ki se nanaša na sodne tolmače. V letu 2015 je Odbor za pravosodje DZ na podlagi argumentiranih pripomb DZTPS, DPTS in Združenja SCIT predlagane spremembe v smeri ukinitve pridobljenih pravic umaknil in predlagatelju Ministrstvu za pravosodje naložil odpravo sprememb;
- Zakon o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih: dejavnosti potekajo od leta 2017, vključujejo pa predstavnike DZTPS, Združenja SCIT in DPTS. Usklajevanja so bila zaključena s sprejetjem zakona in podzakonskega akta – Pravilnika o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih, ki sta začela veljati 1. 1. 2019. V skladu z zakonom je bil oblikovan strokovni svet, ki ga sestavljajo predstavniki s 15 strokovnih področij, med njimi s področja sodno tolmačenje in prevodi. Za člana in namestnika člana je Vlada RS imenovala predstavnika iz dveh od skupno treh društev, ki zastopajo sodne tolmače na območju Slovenije;
- sodelovanje DSFTP in DSKP v razpravi o Zakonu o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK);
- sodelovanje v razpravi o noveli Zakona o javnem interesu za kulturo (2016, DSKP);
- sodelovanje v razpravi o Zakonu o knjižničarstvu in Pravilniku o izvajanju knjižničnega nadomestila (2015, DSKP);
- sodelovanje pri oblikovanju stališča do predloga Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o samozaposlenih v kulturi ter predloga Pravilnika o strokovnih komisijah (DSFTP, DSKP, LdS);
- redni dialog DPTS z Direktoratom za pravosodno upravo MP v luči izvajanja Direktive 2010/64/EU, kot je bila prenesena v slovensko zakonodajo, in o možnostih sodelovanja v skupnih projektih v evropskem prostoru v okviru EULITE;
- smernice in katalogi znanj za sodno tolmačenje, ki jih DPTS posreduje Direktoratu za organizacijsko zakonodajo in pravosodno upravo (2017);
- obisk DSFTP na Ministrstvu za kulturo zaradi problema nizkih tarif in predstavitve predlogov o oblikovanju pravilnika/odločbe o dnevni obremenitvi prevajalcev (2018);
- pobuda DZTPS Ministrstvu za pravosodje za izboljšanje pogojev dela sodnih tolmačev (2016);

⁴ DZTPS si obenem prizadeva, da bi se odpravilo razlikovanje med različnimi specializacijami prevajalcev, saj je prevajanje leposlovja in humanistike priznано kot **kulturna dejavnost**, prevajanje besedil z drugih strokovnih področij pa ne. Po mnenju DZTPS je takšna delitev prevajalskega dela, njegove vloge in pomena za slovenski jezik kot bistveni element kulturne identitete in temelj nacionalne identitete nerazumna in nesprejemljiva.

- odziv DSKP s pismom Ministrstvu za kulturo in Javni agenciji za knjigo kot odziv na nesorazmerja pri vrednotenju knjižničnega nadomestila pri avtorjih in prevajalcih monografskih publikacij;
- stališče ZKTS o razpisu Generalnega sekretariata Vlade RS za storitve konferenčnega tolmačenja (2015).

Vsa društva in združenja bi morala biti nepogrešljiv sogovornik na področju priprave zakonodaje in predpisov ter razpisov, ki jih zadevajo, kot zahtevajo pravila socialnega dialoga, vendar se trenutno zdi, da je njihova vključenost odvisna od volje posameznih predlagateljev aktov in njihove pripravljenosti prisluhniti strokovnim stališčem. Pozdravljamo primere, kot so članstvo DSKP v svetu Javne agencije za knjigo in nadzornem odboru Združenja avtorjev Slovenije (ZAMP) ter enakopraven dialog DPTS⁵ z Ministrstvom za pravosodje za izboljšanje zakonodaje, ki ureja področje sodnega tolmačenja, in želimo si, da bi bilo takih primerov čim več.

Skrb za stalno strokovno usposabljanje in vseživljenjsko učenje članov

Drugo področje delovanja društev in združenj jezikovnih posrednikov zadeva skrb za vseživljenjsko učenje in usposabljanje članov, nečlanov in širše javnosti. Društva prirejajo strokovna srečanja, predavanja, posvetovanja, simpozije, kongrese itd., občasno z mednarodno udeležbo. To predstavlja neprecenljiv vir kakovostnih in ciljno usmerjenih informacij z namenom stalnega usposabljanja prevajalcev, lektorjev in tolmačev.

Najpogostejša oblika organiziranih izobraževanj so **seminarji**, namenjeni obnavljanju starih znanj in veščin ali pridobivanju novih. DZTPS in DPTS sta v obdobju zadnjih štirih let vsak zase organizirala približno 50 tovrstnih seminarjev, med njimi seminarje za redke jezike, za katere v Sloveniji ni veliko prevajalcev in tolmačev. Enako priljubljena oblika usposabljanja so **nadaljevalni jezikovni tečaji in specializirane delavnice**, ki so bolj praktično naravnani in zelo primerni za obravnavo jezikovnih in drugih vprašanj. Primer tovrstne delavnice za učitelje je ob evropskem dnevu jezikov septembra 2017 organiziral DSKP, DSFTP leta 2018 npr. delavnici o prevajanju opernih besedil in letalskega izrazoslovja, ZKTS pa praktično delavnico o uporabi tablice pri tolmačenju, intenzivni tečaj francoskega jezika in delavnico o rabi slovenščine pri tolmačenju. DSFTP je organiziral več strokovnih predavanj na temo prevajanja avdiovizualnih vsebin in filmskega podnaslavljanja. LdS poleg popoldanskih delavnic redno organizira **jezikovne pogovore**, na katerih tudi člani Pravopisne komisije pri ZRC SAZU predstavijo obravnavana in zaključena poglavja novega pravopisa. Posebnost dogodkov, ki jih organizira Združenje SCIT za sodne tolmače in pravne prevajalce so butične delavnice in seminarji, na katere vabi izkušene predavatelje skoraj izključno iz tujine (Anglija, Nemčija, Hrvaška, Bosna, Srbija).

DSKP organizira **branja članov** ob prejemu Lavrinove diplome in dnevu odprtih vrat, **problemske večere in okrogle mize**. Ti se odvijajo večkrat letno v naslednjih sklopih: Pridobljeno s prevodom, Prevajalec in njegov lektor, Prevajalec in njegov urednik, Avtor in njegovi prevajalci. DSKP pripravi tudi dva problemsko-diskusijska večera letno, spominske večere, posvečene preminulim članom, stalnica pa so še **literarno-debatni večeri**, ki jih organizira ob podelitvi nagrade Radojke Vrančič, Jermanove nagrade, Sovretove nagrade ipd. Vsako leto jeseni DSKP pripravi še večdnevni **mednarodni prevajalski simpozij**.

Ob večjih dogodkih ali obletnicah delovanja društva in združenja organizirajo **konference**. Tako je DZTPS novembra 2015 ob 55-letnici delovanja v sodelovanju z Oddelkom za prevajalstvo FF UL organiziral konferenco na temo Pomembnost prevajalskega poklica, ZKTS pa septembra 2018 ob 45-letnici delovanja postavitev [mednarodne razstave](#), [mednarodno konferenco](#) in [spremljevalne dogodke](#) na temo začetkov konferenčnega tolmačenja na nürnberških procesih in sodobnih izzivov konferenčnega tolmačenja. Tovrstne dogodke običajno pospremito z **zborniki** (ZKTS leta 2013 ob [40-letnici obstoja](#), DZTPS leta 2014 ob svoji [50-letnici](#)).

Skrb za nadaljnji razvoj stroke

Da bi ohranila strokovnost in ugled poklica, so mnoga društva in združenja razvila kodekse poklicne etike in smernice glede ustreznega poklicnega ravnanja. DZTPS, DSFTP in DPTS od članov pričakujejo spoštovanje [Kodeksa prevajalske etike](#), ZKTS je po zgledu AIIC pripravil [Kodeks poklicne etike](#), Združenje SCIT je razvilo [Etični kodeks](#)

⁵ Leta 2018 je Ministrstvo za pravosodje DPTS podelilo status društva v javnem interesu na področju pravosodja.

[Združenja SCIT](#), Sekcija sodnih tolmačev pri DPTS ločeno za sodne tolmače [Etični kodeks Sekcije sodnih tolmačev](#), ki temelji na Kodeksu sodnega tolmača EULITA, DSKP pa [Etični kodeks prevajalcev](#).

Obenem društva pripravljajo konkretnjša priporočila za predstavnike poklica kot pomoč pri spoprijemanju z različnimi dilemami. ZKTS je oblikoval [Poklicne standarde](#), ki vsebujejo določbe o ključnih elementih pogodbe o tolmačenju, in [Splošne delovne pogoje](#), ki vsebujejo podrobno opredelitev pogojev, pod katerimi se opravljajo storitve konferenčnega tolmačenja. DZTPS, DSKP, DSFTP in LdS so za člane pripravili priporočila glede zaračunavanja storitev ali oblikovali smernice za priporočene cene ([Priporočene cene DZTPS](#), [Tarifnik DSKP](#), [Priporočeni cenik DSFTP](#), [Smernice Lds](#)). Združenje SCIT razvija priporočila, s katerimi skuša članom pomagati pri uporabi ustreznih norm in pravil: [priporočilo št. 1](#) npr. govori o pečatu Apostille in obličnosti prevodov listin. DPTS je zaradi dilem prevajalcev in tolmačev, ki se pojavljajo v praksi, naročil pravno mnenje o avtorskih pravicah ([Urša Chitrakar, Prevajanje in tolmačenje kot avtorsko delo](#)). Lektorsko društvo je v letu 2016 na spletni strani začelo objavljati t. i. Jubilejna razmišljanja, ki so jih v letu 2017 preimenovali v [Lektorske razglede](#), prispevke strokovnjakov in praktikov o specializirani dejavnosti lektoriranja.

Poleg priporočil, namenjenih članom in poklicnim praktikom, razvijajo društva smernice za uporabnike storitev. ZKTS je razvil [priporočila za govornike](#) na konferencah in za [organizatorje](#). V DPTS so pripravili [Vademekum za sodnike, tožilce, odvetnike in sodne tolmače](#), v katerem so smernice za učinkovitejše komuniciranje med udeleženci v sodnem postopku in so skupni projekt EULITE in Evropskega združenja odvetnikov za kazenske zadeve ECBA. LdS pa v okviru [Jezikovnih pogovorov](#) zbira terminološke zadrege naročnikov in nato primere jezikovnega svetovanja članov.

DSKP skrbi za sistematično refleksijo o književnem prevajanju: izdaja znanstveno revijo o prevajalstvu Hieronymus, ki je zamenjala izdajo zbornikov, v katerih je predstavljena problematika prevajanja različnih vrst besedil (poezije, dramatike, mladinske književnosti, filozofije, biblije; prevajanja v tuje jezike; posebnosti prevajanja besedil iz posameznih literarnih obdobj idr.) ter druge monografije različnih uveljavljenih prevajalcev in traduktologov (antologija *Prevajalci o prevodu*, *Prevodne zgodbe*, *Salto immortale I, II*, *Fidus interpres / Zvest prevajalec*, *Odprta okna*, *Slovenski prevajalski leksikon* itd.). Člani DSKP skrbijo tudi za sprotno refleksijo o prevajanju v okviru stalne rubrike v reviji Bukla – Pobliski v prevode.

Člani društev so avtorji mnogih prispevkov v strokovnih revijah, znanstvenih monografijah ali na konferencah,⁶ s čimer spodbujajo strokovni razmislek o prevajalskih, lektorskih in tolmaških vprašanjih. So redni gosti pogovornih oddaj, sejmov (Slovenskega knjižnega sejma, Slovenskih dnevov knjige, Liber.ac) in okroglih miz.

V okviru svojih združenj ustanavljajo ločene namenske sekcije, ki se posvečajo posameznim strokovnim vprašanjem in področjem. Tako je bila pri DZTPS leta 2017 oblikovana terminološka sekcija, ki si prizadeva za pripravo novih [spletnih slovarjev](#), kamor lahko vsi prevajalci prispevajo svoje gradivo. V DPTS je bila že ob ustanovitvi oblikovana samostojna sekcija sodnih tolmačev, v okviru terminološke dejavnosti pa društvo izdaja serijo Skript@, v kateri je izšlo delo [Rastka R. Kozlevčarja: Izbor francosko-slovenskih kazenskopравnih pojmov z glosarjem](#), tik pred izdajo je angleško-slovenski forenzični slovar avtorice in članice Bernarde Petelinšek.

V skrbi za nadaljnji razvoj stroke se poklicna društva in združenja povezujejo z univerzami in drugimi izobraževalnimi ustanovami. Sodelujejo z založbami, knjižnicami, gledališči, radijskimi in televizijskimi postajami ter drugimi kulturnimi in strokovnimi organizacijami in ustanovami, ki objavljajo prevode ter njihove kritične in teoretične analize. Člane spodbujajo k mednarodnim študijskim izmenjavam prevajalcev, k udeležbi na prevajalskih prireditvah in sodelujejo pri izvajanju nacionalnih, nadnacionalnih in mednarodnih projektov. Primer tega je sodelovanje DZTPS v projektu Digitalizacija in dostopnost slovarskih virov na slovarskem portalu Termania in pri evropskem projektu eTranslation Termbank (oboje l. 2018). DPTS sodeluje pri vzpostavljanju ter zaključku projekta evropske baze sodnih tolmačev LIT Search.

⁶ V okviru tega prispevka je nemogoče navesti vse tovrstne članke. Natančnejši viri so dostopni na spletnih straneh društev in v Cobissu.

LdS plodno sodeluje s Pravopisno komisijo pri ZRC SAZU in Inštitutom za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Za svoje člane in zainteresirano javnost organizira že omenjena srečanja o ugotovitvah in usmeritvah pri nastajanju novega pravopisa. V sodelovanju z Lektorsko sekcijo mariborskega Slavističnega društva skuša ozaveščenost in delovanje širiti še v vzhodni del Slovenije, sodeluje pa tudi s Službo za slovenski jezik pri Ministrstvu za kulturo, s sofinanciranjem katere je leta 2014 uspešno izvedel projekt Strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje lektorjev slovenskih besedil.

Z namenom krepitve stroke člani društev in združenj opravljajo in širijo **temeljne raziskave** na tem področju. V zadnjih letih gre omeniti:

- anketo Barbare Pregelj o statusu prevajalcev (izvedena je bila v letih 2013, 2015 in 2018; [rezultati ankete](#) so objavljeni v poglavju o statusu slovenskih prevajalk in prevajalcev),
- anketo Lektorskega društva Slovenije [o vrednotenju lektorskih storitev](#) (2017),
- znanstveni prispevek [Marte Kocjan Barle o lektoriranju](#) in Andreja Blatnika o prevodnem leposlovju (2017: 89-97) v Založniških standardih,
- ciljni raziskovalni projekt [Jezikovna politika RS in potrebe uporabnikov](#) (raziskovalno poročilo, oktober 2017),
- anketo zadruge Soglasnik, marec–maj 2017 ([rezultati ankete](#) so objavljeni v poglavju o statusu slovenskih prevajalk in prevajalcev),
- tematsko številko revije Dialogi, posvečeno prevajanju, kjer so objavljeni tudi portreti slovenskih književnih prevajalk in prevajalcev (povzetek je objavljen v poglavju o statusu slovenskih [prevajalk in prevajalcev](#)),
- [dela s področja tolmačeslovja](#), seznam katerih je objavljen na spletni strani ZKTS,
- dela s področja sodnega tolmačenja in pravnega prevajanja ([za DTPS zbrala Alenka Kocbek](#), prispevki na spletni strani [Združenja SCIT](#)),
- članki s področja podnaslovnega prevajanja ([Diana Grden](#), [Dušan Rebolj](#)).

Obveščanje članov in širše javnosti ter vzpostavljanje stikov med njimi

Društva in združenja svoje člane prvenstveno obveščajo prek **spletnih strani** in po elektronski pošti. Na ta način članom posredujejo informacije o prihajajočih dogodkih, aktualnem dogajanju na posameznem področju, javnih razpisih, novostih na področju zakonodaje, ponudbah za delo ipd.

Prek svojih strani omogočajo iskanje po **imeniku članov** in s tem lajšajo navezavo stikov med naročniki in uporabniki. Večina društev ne opravlja agencijske dejavnosti, DZTPS kot edini poleg posredovanja povpraševanj članom kot posrednik sklepa pogodbe za naročila prevajalskih storitev, ki jih opravijo člani, izstavlja račune za prevajalske storitve ter izvaja plačilni promet glede na status prevajalcev. Ostala društva člane obvestijo o povpraševanju in jih spodbudijo k osebni navezavi stikov z naročnikom. LdS ob povpraševanjih, ki jih pošlje članom, pripiše tudi priporočeno ceno storitve. Društvo slovenskih književnih prevajalcev sodeluje v recenzijskih postopkih tujih društev in inštitutov, saj med svojimi člani pomaga iskati recenzente za prevode v slovenščino.

Pri iskanju strokovno in organizacijsko najbolj demokratične oblike ozaveščanja lektorjev in hkrati njihovih naročnikov je Lektorsko društvo po dveh desetletjih bolj ali manj neuspešnega prizadevanja za vzpostavitev utemeljenega mehanizma licenciranja jezikovnih svetovalcev razvilo zamisel o **referenčnem registru lektorjev/ jezikovnih svetovalcev**, ki bi jezikovnim svetovalcem/lektorjem in naročnikom kljub ostrim prodajnim in tržnim mehanizmom omogočil zaščito pravic in dela v okviru informacijskega spletišča, ki bo upoštevalo merila stroke.

Primeri dobre prakse

V mnogo letih delovanja so društva in združenja razvila številne dobre prakse, ki krepijo njihovo prepoznavnost in utrjujejo podobo poklicev jezikovnih posrednikov v širši javnosti. Med tovrstnimi dobrimi praksami gre izpostaviti predvsem:

Članstvo v mednarodnih organizacijah in združenjih

Da bi širili mednarodne razvojne trende in standarde ter krepili povezave med stroko, se slovenska društva

jezikovnih predstavnikov povezujejo tudi v mednarodnem prostoru. DSKP je včlanjen v Evropski svet združenj književnih prevajalcev CEATL (*Conseil Européen des Associations de Traducteurs Littéraires*), DZTPS in Združenje SCIT sta včlanjena v Mednarodno združenje prevajalcev FIT (*International Federation of Translators*), DSFTP je član Evropskega združenja prevajalcev avdiovizualnih vsebin AVTE (*AudioVisual translators of Europe*), ZKTS se tesno povezuje z Mednarodnim združenjem konferenčnih tolmačev AIIC (*Association internationale des interprètes de conférence*), DPTS s Sekcijo sodnih tolmačev pa je polnopravni član Evropskega združenja pravnih tolmačev in prevajalcev EULITA.

Predstavniki društev se udeležujejo generalnih skupščin omenjenih mednarodnih združenj in o njih poročajo članom. In obratno: predstavniki FIT, AIIC, AVTE in EULITA so pogosto prisotni na dogodkih slovenskih društev in združenj.

Za Lektorsko društvo Slovenije je zaradi specifične dejavnosti zlasti pomembno povezovanje z zamejskimi organizacijami, npr. s Slovenskim izobraževalnim konzorcijem Slov.I.K iz Gorice v Italiji in Slovenskim raziskovalnim inštitutom (Slori), v sodelovanju s katerim LdS v letu 2019 izvaja projekt za Centralni urad za slovenski jezik Avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine. LdS in DSKP sta tudi člana krovne mreže slovenskih nevladnih organizacij CNVOS.

Podeljevanje licenc/certifikatov

V Sloveniji na državni ravni ni sistema preverjanja in potrjevanja poklicnih kvalifikacij za (strokovno) prevajanje, zato je DZTPS vpeljal podeljevanje licenc, s katerimi si prizadeva za nadaljnji razvoj in dvig strokovne ravni ter zviševanje kakovosti vseh oblik in načinov prevajanja, varstvo moralnih in materialnih koristi ter pravic prevajalcev in si prizadeva za ustrezno vrednotenje prevajalskega dela ([Pravilnik o licenci DZTPS](#)).

Tudi Lektorsko društvo Slovenije je že ob ustanovitvi leta 1996 začelo oblikovati idejo o lektorski licenci po vzoru licence za prevajalce, s katero bi uskladili znanje, zmožnosti, veščine in dodano vrednost pri storitvi, ki jo opravlja licencirani lektor. Na začetku leta 2018 je LdS dal v javno razpravo predlog pravilnika o certifikatih LdS, s katerim si prizadeva za razvijanje in izboljšanje strokovne ravni ter zvišanje kakovosti vseh oblik in načinov lektoriranja in jezikovnega svetovanja, varstvo moralnih in materialnih koristi in pravic ter za ustrezno vrednotenje lektorskega dela in jezikovnega svetovanja. Certifikat je listina, ki bo potrjevala kakovost in strokovnost dela jezikovnega svetovalca in višjega jezikovnega svetovalca. O certifikatu za jezikovnega svetovalca bo nadalje odločal občni zbor leta 2019.

Podeljevanje nagrad

Društvo slovenskih književnih prevajalcev podeljuje štiri nagrade, ki so:

- Sovretova nagrada za vrhunske književne prevode,
- Lavrinova diploma za pomembne prispevke na področju posredovanja slovenske književnosti drugim narodom,
- Jermanova nagrada za posebno uspele prevode družboslovnih in humanističnih besedil iz tujih jezikov v slovenščino,
- nagrada Radojke Vrančič za mladega prevajalca.

DSKP prav tako sodeluje z Javno agencijo za knjigo pri podeljevanju štipendij za ustvarjalnost iz naslova knjižničnega nadomestila, člani DSKP so člani komisij za podelitev prevajalskih nagrad, ki jih podeljujejo veleposlaništva v Sloveniji (Esasi).

Društvo slovenskih filmskih in televizijskih prevajalcev podeljuje nagrade za vrhunske prevode avdiovizualnih vsebin:

- nagrado Brede Lipovšek za življenjsko delo; nagrada se imenuje po ugledni prevajalki in pionirki podnaslovnega prevajanja v Sloveniji;
- nagrado za podnaslovni prevod celovečernega igranega filma v slovenščino;

- nagrado za prevod celovečernega animiranega ali igranega filma za sinhronizacijo v slovenščino;
- nagrado za prevod dokumentarne oddaje ali dokumentarnega filma s področja družboslovja in humanistike v slovenščino;
- nagrado za prevod poljudnoznanstvene oddaje ali poljudnoznanstvenega filma s področja naravoslovja in tehnike v slovenščino;
- nagrado za prevod igrane nadaljevanke ali nanizanke v slovenščino;
- nagrado za prevod otroške risanke ali risane serije, otroške ali mladinske oddaje ali serije oziroma filma v slovenščino;
- nagrado za prevod celovečernega filma, dokumentarne oddaje ali otroške oddaje v tuji jezik.

Društvo lahko podeli tudi nagrade za vrhunske prevode drugih avdiovizualnih vsebin. V tem okviru gre omeniti tudi, da je bil leta 2013 DZTPS z Javnim zavodom Bogenšperk in Tomažem Čečem glavni predlagatelj Uradu predsednika RS za odlikovanje prevajalcev Valvasorjeve Slave vojvodine Kranjske, in sicer člana DZTPS, Primoža Debenjaka, zaslužne članice in večkratne predsednice DZTPS, Doris Debenjak, in Božidarja Debenjaka. Prejeli so red za zasluge Republike Slovenije.

Programi mentorstva za mlade jezikovne posrednike

Lektorsko društvo Slovenije izvaja program mentorstva v sodelovanju z Oddelkom za slovenistiko na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani in v tem sklopu organizira prakso za študente modula Jezikovno svetovanje. Tudi ZKTS razvija program mentorstva za mlade tolmače (študente in alumne), ki jih želi podpreti ob vstopanju na trg s svetovanjem in usmerjanjem.

Neformalno sodelovanje s praktiki

Člani društev in združenj redno objavljajo svoje nasvete in mnenja na spletnih straneh, forumih in družbenih omrežjih, na katerih se oglašajo praktiki s težavami, na katere naletijo pri delu ali ki zadevajo delovne pogoje. Med njimi gre omeniti Forum prevajalcev, Facebook skupino Prevajalci, na pomoč, spletno stran Mojster prevodov in še katero, ki so obravnavani med [primeri dobre prakse](#) v tej beli knjigi.

Literatura

BLATNIK, Andrej, 2017: Prevodno leposlovje. Založniški standardi: kakovostno izdajanje knjig v Sloveniji. Ljubljana: Cankarjeva založba. 89–97

OSEBNE IZKAZNICE STROKOVNIH DRUŠTEV IN ZDRUŽENJ
Društvo slovenskih književnih prevajalcev (DSKP)

<p>Društvo slovenskih književnih prevajalcev (DSKP) Tomšičeva 12, Ljubljana predsednica UO: Đurđa Strsoglavec</p> <p>tel. št.: 01 421 05 79 dskp@dskp-drustvo.si dskp-drustvo.si FB: DSKP</p>	<p>Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije (DZTPS) Palača Kozolec, Slovenska cesta 55, Ljubljana predsednik: Alfred Leskovec</p> <p>tel. št.: 01 2317 862 info@dztps.si www.dztps.si FB: DZTPS TW: @DZTPS1</p>
<p>Društvo slovenskih filmskih in televizijskih prevajalcev (DSFTP) Blažičeva 11, Ljubljana predsednica: Polona Mertelj</p> <p>dsftp.drustvo@gmail.com www.dsftp.si FB: DSFTP</p>	<p>Lektorsko društvo Slovenije (LdS) Tomšičeva 12, Ljubljana predsednica: Kristina M. Pučnik</p> <p>tel. št.: 031 335 484 lektorji.slovenije@gmail.com www.lektorsko-drustvo.si FB: Lektorsko društvo Slovenije</p>
<p>Združenje konferenčnih tolmačev Slovenije (ZKTS) Trnovski pristan 2, Ljubljana predsednica: Nada Prodan</p> <p>tel. št.: 041 648 416 zkts@zkts.si www.zkts.si FB: ZKTSlo TW: @ZKTSlo</p>	<p>Združenje stalnih sodnih tolmačev in pravnih prevajalcev Slovenije (Združenje SCIT) Cankarjeva cesta 16, Logatec predsednica: Viktorija Osolnik Kunc</p> <p>tel. št.: 040 29 93 23 info@sodni-tolmaci.si www.sodni-tolmaci.si FB: sodnitolmaci.si TW: @SCIT_Slovenia</p>
<p>Društvo prevajalcev in tolmačev Slovenije (DPTS) Dalmatinova 2, Ljubljana predsednica: Barbara Rován</p> <p>tel. št.: 051 813 633, 031 510 898 info@dpts.si www.dpts.si</p>	